De diagnose is gesteld, de ingreep staat gepland

Bijdrage van de CDA-fractie bij de Begroting 2027

Voorzitter, geacht college en beste collega-raadsleden,

De Begroting 2027 die voor ons ligt, heeft voor volgend jaar nog een heel klein positief saldo, maar voor de jaren daarna is er sprake van een fors begrotingstekort. Het positieve saldo ontstaat mede door incidentele voordelen en vertraging van projecten. Doordat we later investeren, vallen ook de bijbehorende kapitaallasten later. Verder wordt er € 750.000,- van de algemene reserve ingezet om de begroting uiteindelijk sluitend te krijgen voor 2027. Dit biedt voor 2027 een oplossing, maar daarmee zijn onze financiën nog niet structureel op orde.

Een begrotingsoverschot van € 4.000, - geeft geen ruimte voor extra wensen. Sterker nog, het is erg broos. Bij de kleinste tegenvaller schieten we al in de min. Natuurlijk weten wij dat wij als gemeente Asten te weinig geld vanuit het Rijk krijgen om onze taken uit te voeren, maar dit kunnen wij voor nu helaas niet veranderen. Dit neemt niet weg dat wij als lokale overheid moeten blijven strijden voor een hogere bijdrage voor onze gemeente. Voor nu is dit echter onze werkelijkheid.

Dit is geen prettige diagnose.

Het traject om ook de begroting voor de komende jaren sluitend te krijgen, is inmiddels gestart. In 2027 zullen we daarin samen keuzes moeten maken. We houden onze taken, uitgaven en manier van werken opnieuw tegen het licht. Daarbij moeten we niet alleen kijken naar de uitgaven, maar ook naar onszelf, de verbonden partijen en de ambtelijke organisatie. Wij moeten ons voorbereiden op het maken van pijnlijke keuzes.

De ingreep staat gepland.

De diagnose is gesteld. Maar om tot een effectieve behandeling te komen, moeten we eerst precies weten waar de pijn zit. Het traject van Zero Based Budgeting moet ons inzicht geven in de onderliggende oorzaken en helpen bepalen waar een gerichte ingreep noodzakelijk is.

Bij de kadernota hebben wij gevraagd om dit proces tijdig te starten en de raad daarin mee te nemen. Inmiddels zijn we bijgepraat over de voortgang en ligt er een gefaseerde aanpak waarin wij als raad betrokken worden. Dat waarderen wij.

Onze uitgangspunten uit juni blijven daarbij overeind: samen optrekken, de lasten eerlijk verdelen en keuzes baseren op realistische aannames. Onze ambities blijven richtinggevend, maar de planning kan veranderen.

Daarom stellen wij bij deze begroting geen veranderingen voor. De financiële ruimte is zeer beperkt. De keuzes die voor ons liggen, willen we zorgvuldig en in samenhang maken, met oog voor de gevolgen voor onze inwoners.

Bij de vier domeinen willen wij nog enkele aandachtspunten meegeven aan het college

1. Bestuur en Veiligheid:

Veiligheid is natuurlijk een groot goed en een belangrijke voorwaarde om jezelf prettig te kunnen voelen in de woonomgeving. Om hier invulling aan te kunnen geven is een stabiele organisatie van groot belang. Houd daar oog voor, maar kijk tevens hoe wij onszelf efficiënter in kunnen zetten. Verder wordt er ingezet op het doorontwikkelen van de Regionale Arbeidsmarktstrategie (RAS). Dit kunnen wij voor nu onderschrijven, mits dit wel aantoonbare resultaten oplevert. Anders moeten wij dit voor de verdere toekomst in het kader van Zero Based Budgeting gaan herbezien.

2. Ruimtelijk Domein:

Er is de afgelopen jaren veel gebouwd in Asten, en diverse plannen komen tot uitvoering. Dit is een goede ontwikkeling, al blijven de zorgen over de stroomvoorziening bestaan. Verder blijven wij als CDA voorstander van verbreding van de N279 en uitbreiding van de A67. Dit kunnen wij lokaal natuurlijk niet bepalen, maar wij willen dit toch onderstrepen omdat dit in onze ogen voor de toekomst een vereiste is. In de begroting staat woningsplitsing vermeld op basis van provinciaal beleid. Dit is een ontwikkeling die wij toejuichen, dit zien wij graag verwerkt in de plannen. Tot slot willen wij op dit onderwerp de Omgevingswet nog een keer aanhalen. Eén van de doelen was, om het beleid te vereenvoudigen. Wij hebben echter de indruk, dat dit ook voor onze inwoners een zeer complexe materie is. Wordt dit onderkend, en hoe gaan wij onze burgers hierin ondersteunen?

3. Sociaal Domein:

Wij zagen in de Tussentijdse Rapportage (TURAP) weliswaar een positief beeld t.o.v. de begroting voor dit jaar. Dit lijkt echter eerder veroorzaakt door incidentele meevallers en het anders toewijzen van kosten dan door effecten van het gevoerde beleid. Bij Asten in Balans zijn concrete draaiknoppen als besparingsmaatregelen benoemd. Als wordt aangegeven dat deze zijn gerealiseerd, verwachten wij dat dit ook in een concreet overzicht inzichtelijk kan worden gemaakt. Toch wordt aangegeven dat het lastig is om de directe verbanden te leggen. Wethouder, hoe kunt u dan vaststellen dat deze besparingsmaatregelen zijn gerealiseerd? Zijn de besparingen aantoonbaar het gevolg van de afgesproken maatregelen, of ontstaat er om andere redenen financiële ruimte? Dat onderscheid is belangrijk om te kunnen beoordelen of deze besparingen ook de komende jaren standhouden. Dit moet naar onze mening beter en concreter. Wat gaat u veranderen om voortaan inzichtelijk te maken welke maatregelen tot welke besparingen leiden?

Daarnaast willen we leren van de aanpak in omliggende gemeenten. Welke verschillen in zorggebruik en kosten zien we, en hoe zijn die te verklaren? Wat kunnen we binnen onze samenwerkingsverbanden van elkaar leren om de kosten te beheersen en goede zorg beschikbaar te houden?

4. Financiën, Control en Economie:

De komende jaren zullen wij als gemeente de begroting structureel positief moeten zien te krijgen. Wij moeten dit niet onderschatten, dit zal tot pijnlijke keuzes gaan leiden. In de tweede helft van 2027 moeten de resultaten zichtbaar gemaakt worden in de Begroting voor 2028.

Een begroting met een positief saldo voor 2027 is op het eerste gezicht positief. Zoals eerder aangegeven, bij de kleinste tegenvaller schieten wij al in de min.

Tegelijkertijd zien wij risico's waarvan de financiële gevolgen nog niet volledig duidelijk zijn. Wij noemen enkele voorbeelden:

- Resultaat grondexploitatie: diverse projecten gaan vertraging oplopen, onder meer door onvoldoende stroomvoorzieningen. Dit kan een negatieve invloed hebben doordat opbrengsten later binnenkomen.
- Regionaal bedrijventerrein Brainport Oost: hiervoor zal een aanvullende kredietaanvraag nodig zijn. Dit is niet verwerkt in de Begroting, en momenteel is nog niet bekend om welk bedrag dit zal gaan.
- Verblijfsbelasting: in de prognose van de opbrengsten van de Verblijfsbelasting is rekening gehouden met inkomsten vanuit Prinsenmeer. Het is echter nog niet zeker dat deze inkomsten al in 2027 gerealiseerd kunnen worden.

Deze risico's betekenen niet automatisch dat er een tekort ontstaat, maar maken de beperkte financiële ruimte wel kwetsbaar. De praktijk kan er zomaar heel anders uit gaan zien.

Oproep.

Wij stemmen als CDA-fractie in met deze begroting. Tegelijkertijd vraagt de financiële situatie om terughoudendheid en discipline. Daarom doen wij een oproep aan het college en de ambtelijke organisatie: als een tegenvaller aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, kom dan tegelijk met een concreet voorstel om deze op te vangen. Wij kunnen de toekomstige tekorten immers niet verder laten oplopen. Wat je niet hebt, kun je niet uitgeven. Dat vraagt soms om moeilijke keuzes.

Daarnaast worden verschillende draaiknoppen als gerealiseerd aangemerkt. Dat is positief. Maar het behalen van de afgesproken doelstelling hoeft niet het eindpunt te zijn. Wij vragen het college daarom om actief te onderzoeken of met deze maatregelen nog meer te bereiken is en welke aanvullende besparingen mogelijk zijn.

Daarbij hebben wij als gemeenteraad ook zelf een rol om het huishoudboekje op orde te krijgen en de lasten voor onze inwoners niet verder te laten stijgen dan strikt noodzakelijk. Het traject van Zero Based Budgeting willen wij daarom gezamenlijk doorlopen, schouder aan schouder.

Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel succes bij het ontwikkelen en uitvoeren van alle plannen die opgetekend zijn in de begroting voor 2027 en de jaren daarna.

(Tot zover in eerste termijn)

Fractie CDA:
Jelle van Deursen
Geert van den Eijnde
Joris van Lierop
Monique van der Velden
Rico ter Voert
Helmie Wijnen
Tijn Aarts
Tim van Helmond
Erik van Zeeland

CDA Asten Heusden Ommel